

สวนสาธิตการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สวนสาธิตการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา จัดสร้างขึ้นในปี ๒๕๔๒ ในพื้นที่ ๖.๑ ไร่ จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา เป็นแปลงสาธิตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม ในการทำการเกษตรในรูปแบบผสมผสาน เพื่อเป็นต้นแบบแก่เกษตรกรที่มีพื้นที่จำกัด สามารถนำไปเป็นแบบอย่างและปรับใช้ในพื้นที่ตนเองได้อย่างเหมาะสม

รูปแบบการปลูกพืชในสวนสาธิตการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

สวนสาธิตการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา มีการจัดแบ่งพื้นที่ดำเนินการออกเป็น ๔ ส่วน แต่ละส่วนมีขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะขั้นตอนการเตรียมดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชแต่ละรูปแบบ ทั้งการปลูกไม้ผลแบบผสมผสาน การปลูกพืชแบบพื้งพา การปลูกพืชแบบหมุนเวียน

๑) การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นแบบผสมผสาน เช่น มังคุด ขนุน มะพร้าว น้ำหอม มะยงชิด เพื่อให้มีผลผลิตไม้ผลหมุนเวียนกันทั้งปี และไม้ยืนต้นส่วนใหญ่มีการปลูกไว้รอบๆ แปลงเพื่อใช้ประโยชน์ในการเป็นร่มเงาให้กับพืชชนิดอื่นๆ

ขั้นตอนการปลูกและดูแลรักษา วางผังการปลูกให้ไม้ยืนต้นกระจายทั่วแปลง มีการขุดหลุมปลูก ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ใส่วัสดุปุ๋ยและรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอย่างน้อย ๕๐ กก. มีการรดน้ำอย่างสม่ำเสมอ ต้นที่ให้ผลผลิตแล้วควรมีการรดน้ำช่วงปลายฤดูฝน เพื่อส่งเสริมการออกดอก มีการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต และบำรุงต้นด้วยปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ บำรุงผลด้วยปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ ร่วมกับปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผลผลิต

๒) การปลูกพืชแบบพึ่งพา หรือการปลูกพืชได้ร่มเงาไม้ใหญ่ โดยอาศัยลักษณะความแตกต่างของพืชที่มีความสูงต่ำมาอยู่ร่วมกัน ทำให้เกิดการเกื้อกูลกันเหมือนป่าธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องคัดเลือกพืชที่ต้องอาศัยร่มเงาในการเจริญเติบโต เช่น กระจ่างหอม ดาหลา ผักเหลียง เป็นต้น

ขั้นตอนการปลูกและดูแลรักษา

- **กระจ่างหอม** การเตรียมดินต้องพรวนดินให้ร่วนซุย ผสมปุ๋ยหมักคูลูกเคล้าให้เข้ากัน ใช้เหง้าของกระจ่างหอมปลูกระยะห่าง 30×30 ซม. รดน้ำพรวนดินให้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยหมักเดือนละ ๑ ครั้ง สามารถเก็บยอดไปรับประทานได้เรื่อยๆ

- **ดาหลา และผักเหลียง** เตรียมหลุมปลูกขนาด 30×30 ซม. ใส่ปุ๋ยหมักรองก้นหลุม ประมาณ ๓๐ กก. สำหรับดาหลาไว้หน่อลงปลูก ระยะห่าง 2×2 ม. ส่วนผักเหลียงปลูกระยะห่าง 1×1 ม. รดน้ำสม่ำเสมอ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ บำรุงต้นในช่วงฤดูฝน ดาหลาเริ่มเก็บดอกได้ตั้งแต่อายุ ๑ ปี ส่วนผักเหลียงสามารถเก็บดอกได้ทุก $25-30$ วัน

๓) การปลูกโดยไม่ทำลายโครงสร้างดิน เป็นการปลูกพืชโดยไม่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลใดๆ แต่จะใช้วิธีการพรวนในหลุมปลูกหรือแปลงปลูก เพื่อรักษาโครงสร้างของดิน ไม่ให้เกิดความแน่นทึบ ผักที่ปลูกได้แก่ ผักหวาน ชะอม เป็นต้น

ขั้นตอนการปลูกและดูแลรักษา

- **ผักหวาน** เตรียมแปลงขนาด 1.5×10 ม. คลุกเคล้าดินกับปุ๋ยหมักปลอะปูนขาวให้ทั่ว ขุดหลุมขนาด 10 ซม. ระยะระหว่างต้นxแถว 30×50 ซม. ระหว่างแปลงห่างกัน 1 ม. นำต้นกล้าลงปลูก รดน้ำสม่ำเสมอ บำรุงต้นด้วยปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ฉีดพ่นด้วยน้ำหมักชีวภาพสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เริ่มเก็บผลผลิตได้หลังจากปลูก ๓ เดือน

- **ชะอม** เตรียมหลุมปลูกขนาด 10×10 ซม. ใส่ปุ๋ยหมักคูลูกเคล้ากับดินรองก้นหลุม ระยะระหว่างต้น 1×1 ม. นำต้นพันธุ์ลงปลูก รดน้ำสม่ำเสมอ บำรุงต้นด้วยปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ฉีดพ่นด้วยน้ำหมักชีวภาพ สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เริ่มเก็บผลผลิตหลังจากปลูก ๓ เดือน

๔) การปลูกพืชผักหมุนเวียน โดยปลูกพืชผักหลายชนิดสลับหมุนเวียนกันไปในพื้นที่เดียวกัน แต่ต่างช่วงเวลาตามลำดับความเหมาะสมของฤดูกาล เพื่อเน้นการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นการหลีกเลี่ยงการก่อตัวของแมลงศัตรูพืชที่จะเกิดขึ้นหากมีการปลูกพืชเดิมซ้ำๆ กันเป็นระยะเวลานาน พืชที่ปลูกได้แก่ ผักบุ้ง กวางตุ้ง ผักกาดขาว แตงกวา ถั่วพู บวบเหลี่ยม กระจ่างเขียว พักเขียว ข้าวโพด เป็นต้น

การวางแผนการปลูกพืชผักหมุนเวียน ก่อนการปลูกต้องมีการวางแผนการปลูกผักและการใช้พื้นที่ปลูกทั้งปี จึงต้องให้เหมาะสมกับฤดูกาลและช่วงเวลาการระบาดของโรคแมลง โดยเริ่มช่วงกลางเดือน ม.ค.-ก.พ. ปลูกผักกินใบประเภท ผักบุ้งหรือกวางตุ้ง ตามด้วยผักขึ้นค้าง แตงกวาหรือถั่วพู ซึ่งจะปลูกเดือน เม.ย.-พ.ค. หลังจากนั้นในช่วงเดือน มิ.ย.-ก.ค. จะสลับปลูกข้าวโพดหวาน ซึ่งเน้นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว ช่วยหลีกเลี่ยงการก่อตัวของโรคที่เกิดขึ้นกับพืชเลี้ยงคู่ที่ปลูกมาก่อนหน้านี้ได้ ส่วนในช่วงเดือน ส.ค.-ต.ค. จะปลูกพวกผักกาดขาว บวบเหลี่ยม กระจ่างเขียว แต่ช่วงเดือน พ.ค.-ธ.ค. จะเป็นช่วงของการพักแปลง เนื่องจากมีฝนตกชุก พืชผักเกิดความเสียหาย

